

Prostorová dimenze finančních příspěvků firmy ČEZ obcím v okolí Jaderné elektrárny Dukovany¹

David Hána, Tomáš Černý, Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje, Přírodovědecká fakulta, Univerzita Karlova

Spatial Dimension of ČEZ Corporation's Financial Support to Municipalities Near the Dukovany Nuclear Plant

Extended abstract:

The article strives to contribute to the debate on the concept of corporate social responsibility by focusing on the under-researched area of the effects of firms' grants on local and regional development from the perspective of local governments and inhabitants. This concept is typically studied from the corporate perspective. While normally ignored, the spatial dimension plays a substantial role in firms' grant allocation decisions. The article tries to fill the gap by studying the case of spatial distribution of financial grants of the ČEZ Corporation to communities in the vicinity of the Dukovany nuclear plant, which is located at the peripheral border of the regions of Vysočina and South Moravia. The considerable amounts of money sent to local budgets are intended to compensate communities near the nuclear plant for the risks related to its existence.

The first aim of the article is to present the spatial distribution of selected ČEZ grants to communities near the Dukovany plant and to compare them with the mean revenues of local budgets in 2003–2012. The second aim is to present in more detail selected ČEZ grants to communities near the Dukovany plant in 2003–2012 and the ways they were earmarked. The data was drawn from publicly available databases on local budgets, annual reports of the ČEZ Foundation, which distributes a large part of ČEZ grants, and interviews with members of local governments and the ČEZ Foundation on additional grants allocated on a contract basis to communities in the immediate vicinity of the power plant.

Although mean per capita local revenue exhibits a relatively even distribution (except for above-average revenues in the five-kilometre Emergency Planning Zone), ČEZ Foundation grants were distributed unevenly, with communities further away from the power plant receiving considerably lower financial support. The municipalities of Rouchovany and Dukovany where the power plant is located obtained the most money, especially after 2003 when an expansion of its medium-term nuclear waste facility was underway. The distribution became more-or-less even in the final years of the period studied. The local governments earmarked a significant majority of the grants for infrastructure improvements. The grants played a substantial role in the budgets of local communities that exist in the peripheral region marked by considerable economic difficulties. They allowed the local governments to fund projects that would have been fully beyond the scope of their budgets, thus importantly contributing to improving their image, local facilities, and local people's quality of life. ČEZ Corporation's activities have been a significant help for the region and some communities have reached such level of facilities that exceeds regional standard. The region's peripheral nature, which was one of the reasons for building the power plant, has been changing due to the plant owner's grants, helping the territory somewhat escape traditional definitions of periphery.

ČEZ Corporation's grants have gradually become an important part of the revenues of local governments and an important impetus for their development. The long-term and systematic effects of the extensive and more-or-less stable grants may have influenced the region's development much more than any other development programme. Along with the growing pressure for corporate social responsibility, the study of this topic can help us understand not only the developmental effects of CSR but also CSR as a relatively new mechanism of regional development in general.

Keywords: corporate social responsibility, local budgeting, regional development, periphery, Czechia

<http://dx.doi.org/10.13060/1214438X.2017.2.15.391>

Jaderná elektrárna Dukovany (EDU) se rozkládá v periferní oblasti Kraje Vysočina v bezprostřední blízkosti hranice s Jihomoravským krajem. Vedle ekonomického nadregionálního významu (energetický zdroj, velký počet pracovních míst vytvářených samotnou elektrárnou a subdodavateli jejího provozu atd.) má její lokalizace také nezanedbatelný lokální dopad. Obyvatelům okolních obcí přináší EDU zvyšování kvality sociální a technické infrastruktury, která je rychlostí své výstavby a samotnou kvalitou nesrovnatelná s obcemi mimo tento region [Přidalová, Nemeškal 2015]. Naopak negativně působí lokalizace elektrárny na snižování cen nemovitostí

a neatraktivnost regionu pro cestovní ruch. V očích veřejnosti pak je hlavním nedostatkem blízkosti jaderné elektrárny permanentní nebezpečí havárie doprovázené únikem radioaktivních látek do okolního prostředí [Šilhán 2011].

Tato negativa spojená s lokalizací elektrárny jsou obyvatelům okolních obcí částečně kompenzována finančními dary poskytovanými jejím provozovatelem energetickou firmou ČEZ. Jejich struktura je poměrně složitá [Šilhán 2011], představitelé obcí o ně musejí žádat a jejich výše se každoročně mění často na základě výsledků tvrdého vyjednávání obcí s firmou ČEZ, jak lze doložit na nedávném případě protestů

Jaroměřic nad Rokytnou a dalších obcí v okolí EDU po oznámení snížení celkového objemu darů [Česká televize 2014].

Téma navazuje také na aktuální diskuze o budoucnosti jaderné energetiky jak v celé Evropě [Jirušek a kol. 2015; Müller, Thurner 2017], tak v Česku, kde se rozhoduje o dalším fungování jaderných elektráren v Dukovanech a Temelíně a jejich možném rozšíření o nové jaderné bloky. Rozhodnutí o EDU je zásadní především s ohledem na zajištění kontinuity provozu a lidských zdrojů po uplynutí životnosti jaderných bloků současně elektrárny [Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo financí 2015]. Přitom jaderná energetika je v Česku ve strategickém pohledu stále považována za klíčový zdroj elektrické energie [Ministerstvo průmyslu a obchodu 2014]. Jeho význam dokládá také zájem akademické sféry nahlížející na českou jadernou energetiku například z pohledu závislosti na zvolené cestě [Osička, Černoch 2017] nebo energetické bezpečnosti [Jirušek a kol. 2015]. Zájem české společnosti o toto téma se pak odráží ve frekvenci a způsobu jeho prezentace v mediálním prostředí [Špátová 2014]. Zhodnocení přijatelnosti dopadů, které by přinesl konec jaderné energetiky v Dukovanech pro převážně periferní okolní region [viz Musil, Müller 2008; Halás 2014] i pro celou českou ekonomiku, je otázkou nejen pro odpovědné státní instituce. Také akademická obec může do této diskuze přispět studii představujícími dopady na obyvatele i na ekonomické prostředí ve vybraném zájmovém prostoru. Právě prostorovost tohoto dílčího tématu je vhodným polem pro výzkum geografický.

V posledních letech byly napsány dvě práce, jež se zabývaly finančními dopady elektrárny na obce okolního regionu [Šilhán 2011; Kiliánová 2013]. Tyto dopady je možné zastřešit konceptem tzv. společenské odpovědnosti firem, tedy jejich finanční podpory společensky prospěšných projektů. Jeho studium je převážně výsadou ekonomů [např. Jenkins 2006; Pavlík, Bělčík 2010; Boeprasert 2012], důležitý je ale také prostorový rozměr, když samy firmy uvádí, že v distribuci finančních prostředků zohledňují prostorové hledisko [Fiala 2015]. Mezi prostorově orientovanými geografickými pracemi však jde o téma poměrně nové a nerozpracované [výjimkou je Wolch, Geiger 1985; Hurd a kol. 1998; Hamilton 2011; z českých autorů pouze Fiala 2015]. Dosavadní práce zabývající se případem EDU představovaly formy darovaných finančních prostředků plynoucích obcím od firmy ČEZ [Šilhán 2011; Kiliánová 2013] a vnímání společenských dopadů působení jaderné elektrárny [Kiliánová 2013]. Také se však nezabývaly prostorovou diferenciací finančních darů. Chyběl jim tak geografický pohled nerovnoměrných dopadů na studované území, který se pokoušíme doplnit.

Tento článek sleduje výši objemu prostředků distribuovaných firmou ČEZ do zvoleného území (ve srovnání s ostatními příjmy obcí). Poukazuje tak na možnou závislost rozvoje obcí na studovaném finančním zdroji a také na nerovnoměrnou prostorovou distribuci, která může přinášet zásadní implikace pro regionální rozvoj. Ty jsou podstatné především v pohledu aktuální diskuze o možném ukončení provozu elektrárny a následném vymizení daného finančního toku, které by mělo nejzásadnější dopad právě na nejdotevanější oblasti.

Prvním cílem článku je představení prostorové distribuce vybraných darů od firmy ČEZ do obcí v okolí EDU a jejich srovnání s průměrnými ročními příjmy obcí v období 2003–2012. Hledána bude odpověď na otázku: Jaký objem

prostředků byl distribuován do obcí v okolí EDU? Jak nerovnoměrná je distribuce darů těmto obcím? Vzhledem k předpokladu vyšší podpory obcí z nejbližšího okolí EDU [viz také Spilka, Sucharda 2010] se článek poté zaměří na studium dopadů finanční podpory těchto obcí. Druhým cílem je proto podrobnější představení vybraných finančních darů od firmy ČEZ v obcích v nejbližším okolí EDU v období 2003–2012. V rámci tohoto cíle budou hledány odpovědi na následující výzkumné otázky: Jaký byl vývoj objemu vybraných finančních prostředků od firmy ČEZ, které obdržely jednotlivé obce z jejího nejbližšího okolí? Pro studium regionálního rozvoje však není důležitý pouze objem distribuovaných prostředků, ale také jejich využití na určité typy projektů, které k němu mohou různou mírou přispívat [např. Bernard 2011]. Ptáme se tedy: Jakým způsobem obce tyto prostředky využily?

S podobným prostorově orientovaným přístupem ke studiu významného aspektu financování obcí v podobě společenské odpovědnosti firem se doposud nelze setkat. Proto může tento článek vhodně přispět nejen do diskuze budoucnosti regionu EDU, ale také k současnému poznání v rámci studia financování obcí a jeho vlivu na regionální rozvoj a k diskuzi o konceptu společenské odpovědnosti firem z pohledu samospráv obcí a místních obyvatel.

System financování obcí a jeho dopad na regionální rozvoj

Příjmy obcí jsou složeny z několika složek, z nichž zásadní část tvoří prostředky z výnosů ze sdílených daní [Provazníková 2009] distribuované na základě systému daného zákonem o rozpočtovém určení daní [Zákon č. 243/2000 Sb.]. Například v roce 2013 dostaly obce v Česku ze sdílených daní 127,7 mld. Kč, což představovalo 22,4 % celkového objemu takto rozdělovaných prostředků (ve stejném roce bylo do krajských rozpočtů alokováno 8,3 %, do státního 69,3 % [Kameníčková 2014]). Jedná se o obrovský objem financí, který může mít v závislosti na (často měněném) systému jejich distribuce zásadní regionální dopady [Blažek 1996, 2002]. Z hlediska tématu tohoto článku jsou zajímavé dva senátorské návrhy na změnu příslušného zákona [Návrh senátního návrhu zákona č. 243/2000 Sb., číslo senátního tisku 118; Návrh senátního návrhu zákona č. 243/2000 Sb., číslo senátního tisku 335]. Senátoři Tomáš Julínek (Brno-střed), Petr Vícha (Karviná), Jiří Bis (Plzeň-město) a Vítězslav Jonáš (Třebíč) chtěli návrhem přinést finanční kompenzaci obcím ležícím v blízkosti elektráren, které jsou postiženy jejich provozem. Zvýhodněny měly být těmito návrhy především obce z okolí jaderných elektráren, ani jeden z návrhů však nebyl přijat.

Tyto snahy o rozpočtové zvýhodnění některých obcí lze vysvětlit rozdílnou ekonomickou a sociální úrovní regionů, která vyvolává nátlak na politické představitele k přijetí regulačních a redistribučních opatření zaměřených na snížení rozdílů [Hampl 1998] zpravidla regionální politikou v jejím užším a širším pojetí [Blažek, Uhlíř 2011]. Do užšího spadá státní nebo evropská regionální politika směřující podporu do vybraných regionů s jasně stanoveným cílem ovlivnění regionálního rozvoje [Blažek 2003, 2006; Macešková 2009]. Širší pojetí zahrnuje všechny státní politiky, jejichž působením vznikají regionální rozdíly [Blažek, Vozáb 2004; Macešková 2007]. Dopady těchto politik mohou být zásadnější než dopa-

dy užšího pojetí regionální politiky především kvůli většímu objemu alokovaných financí [Martin 1999; Evropská komise 2004; Sunley a kol. 2005; Blažek, Macešková 2010]. Právě díky velmi významnému objemu financí se v rámci širšího pojetí mezi politiky s nejzásadnějšími regionálními dopady řadí systém financování obcí [Blažek, Uhlíř 2011].

Vedle systémové distribuce financí z rozpočtového určení daní disponují obce i dalšími finančními zdroji, které mohou mít nezanedbatelné dopady na nerovnoměrný rozvoj. Nejvýznamnější a zároveň z mnoha pohledů nejproblematičtější jsou jejich dotační příjmy. V zahraničí se rozporuplnému charakteru dotací věnuje přístup studující distribuci státních postů a financí z hlediska jejich klientelistického ovlivňování, tzv. *pork barrel* [např. Johnston 1979, 1983; Bardes a kol. 2008]. Také v Česku jsou dotace rozdělovány značně nerovnoměrně [např. Hána, Macešková 2010], často není zcela zřejmé pozadí distribuce [Hána 2013; Hána, Feřtřová 2015] či lze zaznamenat v jejich udělování určitou míru neodůvodnitelného zvýhodňování některých obcí [Hána 2014]. Jejich získání je velmi složité především pro menší obce kvůli značné administrativní i finanční náročnosti žádostí o dotace. Navíc lze zaznamenat význam známosti či politické spřízněnosti starostů s celostátními politiky, kteří mohou pomoci s včasnou přípravou projektů, podáním „správné“ žádosti či v extrémních případech dokonce k získání dotace [Hána 2014].

Podobný prostorově nerovný charakter jako dotace mají také dary od soukromých subjektů. Ty jsou stále častějším jevem [Trnková 2004], zpravidla se koncentrují do oblastí lokalizace velkého podniku, který má na své okolí nezanedbatelný vliv. Touto formou se snaží vynahradiť obyvatelům okolních obcí negativní dopady své přítomnosti, zlepšit svůj obraz, obraz regionu a jeho vnímání místními i vnějšími obyvateli, pokud je to pro provoz podniku nezbytné [např. Fiala 2015]. Tato tzv. společenská odpovědnost firem, která je aktuálním tématem současných vědeckých prací s různými přístupy jejího definování [např. Dahlsrud 2008], tak představuje jakýsi závazek etického chování firmy, zlepšování kvality života zaměstnanců a jejich rodin, lokální komunity a společnosti jako celku [Pavlík, Bělčík 2010]. To přináší firmám zisky nefinanční podoby [Trnková 2004], jako je právě zlepšení obrazu firmy. Při dlouhodobém a systematickém působení může mít tato podpora pro dotčené regiony významný rozvojový efekt [Fiala 2015]. Nutný je však dialog s lidmi ovlivněnými fungováním firmy, pro které jsou cíleny tyto společensky prospěšné projekty [Trnková 2004]. Ten může vytvořit dlouhodobé partnerství či pocit sounáležitosti obyvatel s firmou [Pavlík, Bělčík 2010; Fiala 2015].

V Česku existuje řada takových programů, z nichž některé již byly představeny odborné veřejnosti [např. Trnková 2004; Fiala 2015]. Vždy ale šlo o jejich studium z „pohledu“ firem, který je nutné doplnit také o druhou perspektivu dopadů této finanční podpory na obce a na možnosti jejich rozvoje, jež se ve velké míře odvíjí právě od výše jejich rozpočtu a schopnosti ho smysluplně využít. Vhodným případem pro toto studium mohou být dary od elektrárenské firmy ČEZ, která každoročně věnuje několik milionů korun obcím v regionech jejího působení [Nadace ČEZ 2015a]. Firma si tím zajišťuje pozitivní veřejné mínění místních obyvatel ve vztahu k jinak kontroverzní jaderné energetice. Podle dotazníkového šetření agentury STEM pro ČEZ z roku 2013 bylo pro rozvoj jader-

né energetiky v Česku 60 % respondentů [ČEZ 2013]. Podle dotazníkového šetření Kiliánové [2013] bylo v téže roce v obcích ve vzdálenosti 5 km od EDU pro rozvoj jaderné energetiky v Česku vysoce nadprůměrných 97 % respondentů. Tomu, jaký je dopad této firemní politiky na rozvoj obcí v okolí EDU, se detailně věnují následující kapitoly.

Finanční podpora obcí v zázemí Jaderné elektrárny Dukovany

Výběr lokality pro stavbu EDU se z bezpečnostních důvodů odvíjel od environmentálních [Spilka, Sucharda 2010] a hospodářských podmínek, jako je absence velkých průmyslových provozů a frekventovaných dopravních tahů [HZZ Kraje Vysočina 2015]. Lokalizace takového provozu je oproti jiným průmyslovým podnikům výjimečná, když se cíleně zaměřuje spíše na lokality periferního charakteru, tedy území hospodářsky slabé mimo jadrové oblasti a rozvojové osy s převážně venkovskou sídelní strukturou a dlouhodobě depopulačním trendem [Hampl 2003; Havlíček a kol. 2005; Musil, Müller 2008]. Tomu odpovídá také okolí EDU [Novák, Netrdová 2011; Přidalová, Nemeškal 2015] s hospodářskými problémy [Ministerstvo pro místní rozvoj 2006] a převážně venkovskou sídelní strukturou [Perlín, Kučerová, Kučera 2010]. Zajímavé však je, že obce v nejbližším okolí EDU jsou migračně ziskové [Přidalová, Nemeškal 2015]. Důvodem může být lokalizace velkého zaměstnavatele [viz také Svoboda, Hána, Nemeškal 2015] a kvalitní infrastruktura obcí v jeho okolí [Přidalová, Nemeškal 2015]. Právě výrazná finanční podpora obcí firmou ČEZ tak může být mechanismem značně ovlivňujícím populační charakteristiky regionu, který tak v některých aspektech nyní již neodpovídá klasickému vymezení periferií.

Hlavním důvodem začátku této finanční podpory byl záměr vystavět v areálu EDU mezisklad vyhořelého paliva v souvislosti s vypovězením smlouvy mezi Sovětským svazem a Československem o jeho odběru v roce 1990. Okolní obce však protestovaly proti výstavbě dalšího moderního zařízení v elektrárně a náhradou požadovaly zkvalitnění jejich zanedbávané infrastruktury. Důvodem protestů však mohl být také velmi špatný obraz EDU u obyvatel okolních obcí způsobený jadernou katastrofou v sovětském Černobylu v roce 1986 podpořenou nekomunikací mezi vedením elektrárny a okolním obyvatelstvem před rokem 1989, kdy bylo zařízení elektrárny státním tajemstvím a obyvatelé nedostávali žádné informace o jejím fungování. Firma ČEZ zareagovala převodem finančních prostředků pro vedení EDU, které je následně přerozdělilo mezi okolní obce [Spilka, Sucharda 2010].

Od roku 1995 již firma ČEZ posílá do okolí EDU pravidelné dary, které jsou ale určeny výhradně šesti nejbližším obcím [šetření autorů v obcích a Nadaci ČEZ]. S rozšířením meziskladu vyhořelého paliva souviselo uvolnění dalších finančních darů po roce 2003, ale tentokrát jen pro obce Dukovany a Rouchovany, na jejichž katastru se mezisklad nachází [Spilka, Sucharda 2010]. Do roku 2008 neexistoval jasný systém, který by určoval výši finančních darů, jejich přerozdělování tak bylo čistě na uvážení firmy ČEZ. Finanční dary měly podstatu neúčelové dotace, u které nebylo dále sledováno její využití. Pro období 2008–2010 podepsalo šest nejbližších obcí rámcové smlouvy s firmou ČEZ, jejichž předmětem byla výše poskytnutých finančních darů. V letech 2011 a 2012

firma ČEZ darovala všem šesti nejbližším obcím každoročně celkem 15 milionů Kč, které si samy obce na základě své populační velikosti a předchozích příjmů mezi sebou rozdělily. Od roku 2013 pak mají tyto dary povahu účelové a investiční dotace. Obec musí vypracovat projekt s detailním finančním plánem a na základě toho firma ČEZ poskytne obcím finanční prostředky [šetření autorů v obcích a v Nadaci ČEZ].

Větší počet obcí pak získává finance od Nadace ČEZ, která je financovaná firmou ČEZ a jejími dceřinými firmami. Založena byla v roce 2002 se záměrem poskytování finančních prostředků na obecně prospěšné cíle v oblasti kultury, vzdělání, sportu, ochrany životního prostředí a lokálního rozvoje [Nadace ČEZ 2015a]. Nadace ČEZ vyhlašuje grantová řízení, která se liší podle účelu poskytnutí daru. V případě schválení žádosti správní radou Nadace ČEZ je uzavřena smlouva o dotačním příspěvku s žadatelem, kde jsou stanoveny podmínky čerpání dotace a její výše [Nadace ČEZ 2015b]. Nadace ČEZ směřuje finanční prostředky do všech regionů Česka, především ale podporuje regiony, ve kterých má firma ČEZ energetické zařízení [Nadace ČEZ 2003-2012].

Mimo výše zmíněné lze také nalézt několik příkladů výjimečných příjmů vázaných na lokalizaci EDU především v nejbližších obcích. Areál elektrárny se nachází na katastru obcí Dukovany a Rouchovany, kterým musí ČEZ platit vysokou daň z nemovitosti. V roce 2012 takto získaly Rouchovany bez mála 16 milionů Kč a Dukovany zhruba 20 milionů Kč [šetření autorů v obcích a Nadaci ČEZ]. Rouchovany pak finančně profitují z lokalizace úložiště jaderného odpadu na jejich katastru, za který dostávají každý rok 3 miliony Kč ze státního jaderného účtu [Nařízení vlády č. 416/2002 Sb.]. V roce 2010 pak Dukovany o 8,6 milionů Kč a Rouchovany o 15 milionů Kč zvýšily své kapitálové příjmy prodejem obecních pozemků, které firma ČEZ vykoupila pro možné rozšíření EDU o pátý blok [šetření autorů v obcích a v Nadaci ČEZ]. Hůře analyzovatelným způsobem finanční podpory obcí pak je reklamní plnění, kterým ČEZ sponzoruje akce v blízkosti EDU či samotné obce výměnou za umístění reklamní cedule firmy ČEZ na dopravních značkách označujících začátek a konec obce [šetření autorů v obcích a v Nadaci ČEZ].

Metodika

Okolí EDU rozděljuje Nadace ČEZ na širší a bližší region. Širší region tvoří kraje Vysočina a Jihomoravský bez tzv. zón havarijního plánování (ZHP), které jsou považovány za bližší region. ZHP jsou oblasti stanovené nařízením vlády [Nařízení vlády č. 11/1999 Sb.] na základě rozborů předpokládaných následků radiační havárie a skládají se ze tří koncentrických pásem se středem v EDU, které mají poloměr 5 km, 10 km a 20 km (viz obrázky 1 a 2). Celkem do nich spadá 137 obcí z obou zmiňovaných krajů [HZS Kraje Vysočina 2015]. Pro potřeby tohoto článku byl za základní sledované území zvolen širší region, který umožňuje analyzovat širší vazby mezi EDU a podporovanými obcemi. Pro některé detailnější analýzy pak bylo využito vymezení ZHP 5 km, kde lze očekávat nejsilnější vazby samospráv obcí s EDU [Hána, Špačková, Nemeškal 2015]. V tomto prostorovém rámci byly provedeny analýzy za období 2003–2012, pro které byla dostupná potřebná data.

Ta byla získána dvěma způsoby. Prvním z nich bylo terénní šetření autorů v průběhu první poloviny roku 2015 v šesti

obcích v nejbližším okolí EDU (ZHP 5 km), během kterého byly provedeny řízené rozhovory se starosty a zaměstnanci obecních úřadů. Cílem rozhovorů bylo zpřesnění kusých informací o poměrně složitém systému podpory od firmy ČEZ a ověření či získání přesných údajů o objemu této podpory. Pro ověřování informací byla ve stejné době vedena také e-mailová komunikace se zástupcem Nadace ČEZ. Během těchto rozhovorů byly získány údaje o hodnotách smluvních darů firmy ČEZ, ověřeny údaje o podpoře od Nadace ČEZ a také získány jinde neuváděné informace o využití těchto prostředků ve sledovaném období od většiny těchto obcí (Dukovany, Rouchovany, Rešice, Horní Dubňany a částečně Mohelno). Chybí pouze data za Slavětice a za obec Mohelno před rokem 2007, která se z různých důvodů nepodařilo dohledat. Proto byla v těchto případech pro analýzy finančních příjmů v rámci ZHP 5 km použita data dopočtená na základě přerozdělování financí mezi obcemi (zjištěného také u zástupců obcí) a data z jednotlivých výročních zpráv Nadace ČEZ. Tuto skutečnost je nutné brát v úvahu při interpretaci příslušných výsledků.

Pro účely analýzy využití finančních darů těmito obcemi bylo vymezeno celkem šest kategorií vycházejících z běžně využívané metodiky [Mezinárodní měnový fond 2001]: 1) vzdělávání, 2) doprava a infrastruktura, 3) sport a volný čas, 4) kultura, 5) životní prostředí a 6) vybavenost obce a obecní majetek. Dary pro obec Rouchovany v letech 2005–2012 měly být podle starosty využity na financování projektů zaměřených na rozvoj infrastruktury a projekty regionálního rozvoje, čímž je myšleno neustálé zvyšování kvality místní infrastruktury včetně příspěvků občanům na rekonstrukce domů [šetření autorů v obcích a Nadaci ČEZ]. Tyto prostředky byly zařazeny do kategorie doprava a infrastruktura, je ale třeba zmínit potřebu uvážlivé interpretace závěrů těchto analýz.

Druhý zdroj dat byl zvolen kvůli neochotě většiny zbyvajících obcí v širším okolí EDU poskytnout data či informace o darech od firmy ČEZ a díky doporučení získaného během terénního šetření. Pro účely analýz v celém širším regionu tak byla vytvořena databáze podpořených obecních projektů převzatých z výročních zpráv Nadace ČEZ ze sledovaného období [Nadace ČEZ 2003-2012]. V nich je vedle informací o aktivitách nadace uveden seznam všech projektů podpořených v daném roce seřazených podle lokality příjemce. Do databáze nebyly zařazeny dotace směřující do sdružení obcí Energoregion 2020 odpovídající zhruba vymezení ZHP, neboť nebylo možné zjistit přesný klíč k jejich dalšímu přerozdělování mezi obce. Nejde však o významné finanční částky, které by mohly zásadněji ovlivnit výsledky analýz.

Tato data byla doplněna údaji o celkových příjmech rozpočtů obcí z webové databáze Rozpočet obce [Rozpočet obce 2015b], která obsahuje veřejně dostupný a přehledný soubor dat o rozpočtech obcí každoročně zveřejňovaných Ministerstvem financí. Tato databáze nabízí informace o konsolidovaných rozpočtech, jež jsou zbavené finančních přesunů mezi účty obce a přináší tak přesnější pohled na výši rozpočtů obcí [Rozpočet obce 2015a]. Databáze je však nekompletní, dvě obce tak nebyly zařazeny do analýz (Želešice, okres Brno-venkov a Žďánice, okres Žďár nad Sázavou) stejně jako vojenský újezd Březina (okres Vyškov). Z důvodu srovnatelnosti dat pak byly hodnoty obce Ladná (okres Břeclav) v letech 2006-2012 přičteny k Břeclavi, přestože se na začátku tohoto období obec osamostatnila. Žádná z těchto dílčích úprav databáze však

především pro malý počet a lokalizaci dotčených obcí nemohla významně ovlivnit výsledky a závěry analýz.

Data příjmů obecních rozpočtů a darů z Nadace ČEZ byla přepočtena na jednoho obyvatele jednotlivých obcí, přičemž údaje o počtu obyvatel byly převzaty ze stejné databáze [Rozpočet obce 2015b]. Ty jsou přebírány z oficiálních statistik systému ÚFIS a ARIS Ministerstva financí a na jejich základě je počítán objem daňových příjmů obcí rozdělovaných na základě rozpočtového určení daní [Rozpočet obce 2015a]. Proto byl tento zdroj vhodný i pro analýzy představené v tomto článku. Z hodnot příjmů obcí na jednoho obyvatele pak byl vypočten průměr na jeden rok sledovaného období. Takto upravená hodnota snižuje riziko zkreslení výsledků analýz malým počtem nestandardně vysokých příjmů, které mohou být způsobeny například výjimečným příjmem výrazně vysokých dotací.

Prostorová distribuce vybraných příjmů obcí v okolí Jaderné elektrárny Dukovany

Pro získání základního přehledu o finanční situaci obcí ve sledované oblasti je nutné nejdříve představit prostorové pravidelnosti průměrných ročních příjmů jejich rozpočtů na jednoho obyvatele v období 2003–2012 (obrázek 1). Už letmý pohled na tyto hodnoty napovídá o jejich výrazně rovnoměrné distribuci vycházející z rozpočtového určení daní postaveném na silném principu solidarity [Blažek 1996]. Převažují obce s průměrným ročním příjmem pod úrovní 20 tisíc Kč na jednoho obyvatele, nevýrazný prostorový vzorec jen místy narušují obce s vyššími průměrnými příjmy. Nutno dodat, že se jedná také o obce lokalizované nejbližší EDU (především Dukovany a Rouchovany). Hodnoty Giniho koeficientu (dosahujícího hodnot od 0 do 1, kde 0 představuje absolutní rovnoměrnost a 1 absolutní nerovnoměrnost v souboru dat) také poukazují na zhruba stejně rovnoměrně rozdělené průměrné příjmy obcí na jednoho obyvatele ve všech sledovaných územích.

V konkrétním finančním objemu měly obce ležící v ZHP 5 km ve sledovaném období nadprůměrný příjem ve výši 22 820 Kč na jednoho obyvatele. Snížení výše celkových příjmů obcí s rostoucí vzdáleností od EDU ilustruje hodnota obcí v pásmu ZHP 5–10 km, které musely hospodařit s nejnižším průměrným příjmem ze sledovaných území, když na jednoho obyvatele obdržely průměrně 14 402 Kč na obyvatele. Obce z ostatních částí sledovaného regionu již měly průměrné rozpočtové příjmy na obyvatele blízké průměru Česka (16 848 Kč na obyvatele), vždy šlo ale o nižší částky. Nejnižší průměrný příjem na obyvatele měly obce ležící mimo ZHP (15 439 Kč na jednoho obyvatele), který potvrzuje sestupný prostorový trend příjmů obcí s rostoucí vzdáleností od EDU. To může být způsobeno jistou periferností větší části sledovaného regionu, která může negativně ovlivňovat například příjmy obcí z daně z příjmu právnických osob, či malou velikostí obcí především v severozápadní části sledovaného území, pro které mohou být problematické žádosti o některé dotace [Hána, 2014]. Nadstandardní výjimka výrazně nadprůměrných příjmů obcí ze ZHP 5 km pak je s největší pravděpodobností právě důsledkem lokalizace EDU a významných finančních příjmů z darů od firmy ČEZ. Prostorový vzorec distribuce darů z Nadace ČEZ v období 2003–2012 představuje obrázek 2.

Možný vliv těchto darů na průměrné příjmy obecních rozpočtů, a tedy určitou závislost rozvoje obcí na těchto

finančních zdrojích, potvrzuje jejich patrný prostorový vzorec ve prospěch obcí spadajících do ZHP (65 Kč na obyvatele) především do nejbližší zóny 5 km (502 Kč na obyvatele). Právě obec Dukovany, v jejímž katastru se EDU nachází, obdržela v uvedeném období nejvyšší průměr finančních darů na jednoho obyvatele z Nadace ČEZ ve sledovaném regionu (asi 783 Kč na obyvatele). Ostatní ZHP byly již podpořeny nižší průměrnou částkou, která klesá v závislosti na vzdálenosti od EDU (ZHP 5–10 km: 79 Kč na obyvatele; ZHP 10–20 km: 36 Kč na obyvatele), oproti zbytku sledovaného regionu mimo ZHP (9 Kč na obyvatele) jde však stále o poměrně vysoké průměrné částky. Snahou Nadace ČEZ však je podpora i v oblastech, které nejsou přímo zasažené hospodařením firmy ČEZ. Příkladem mohou být největší města kraje Vysočina a Jihomoravského, jež kromě Pelhřimova také obdržela jako významná funkční centra regionu ve sledovaném období poměrně vysoké finanční dary [Nadace ČEZ 2003–2012]. Ty jsou srovnatelné s hodnotami obcí z vnějších ZHP či s Třebíčí, které jsou provozem EDU mnohem více ovlivněné [např. Hána, Špačková, Nemeškal 2015]. Prostorovou nerovnoměrnost přijatých prostředků z Nadace ČEZ potvrzuje také Giniho koeficient, který kromě případu poměrně rovnoměrně distribuované vysoké podpory obcím v ZHP 5 km poukazuje na značně rozdílné objemy finančních darů přijatých obcemi ze zbytku území.

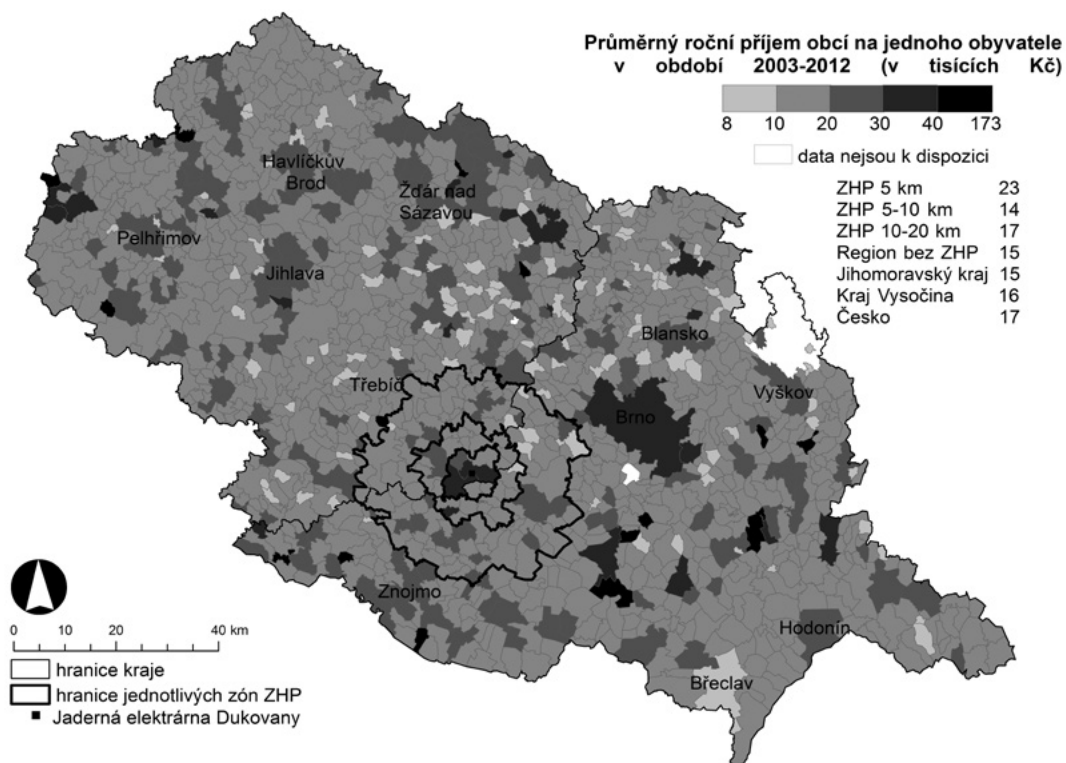
Právě výrazná podpora obcí v nejbližší ZHP 5 km poukazuje na zásadní implikace pro regionální či lokální rozvoj, kterým je třeba se dále věnovat. Nabízí se možnost představení podrobných příjmů těchto provozem elektrárny nejvíce dotčených obcí. Ty od firmy ČEZ přijímají vysoké finanční dary také mimo její nadaci, jak bylo přiblíženo výše v kapitole zabývající se finanční podporou. Vývoj příjmů těchto obcí z darů od firmy ČEZ ve sledovaném období uvádí graf 1.

Největší objem financí získaly ve sledovaném období obce Rouchovany a Dukovany, na jejichž katastru se nachází areál EDU. Maximální příjmy Rouchovan a Dukovan v období 2004–2007 by mohly být spojeny s výše zmíněnou kompenzací za rozšiřování meziskladu vyhořelého paliva od roku 2003. Pokles objemu přijatých finančních darů u Rouchovan a Dukovan s vrcholem v roce 2008 by pak mohl být nepřímým důsledkem přijetí novely zákona o dani z nemovitosti v roce 2007 [Zákon č. 338/1992 Sb.], která umožnila obcím zvýšit tuto daň (která není kvůli srovnatelnosti připočtena do hodnot v grafu). Po jejím zvýšení se příjmy obcí z této daně mezi lety 2008–2012 téměř zosminásobily [šetření autorů v obcích a Nadaci ČEZ]. Následně však tyto obce dostávaly menší objem finančních darů přímo od firmy ČEZ, jak je patrné z uvedeného grafu.

Mezi lety 2008–2010 byly se všemi obcemi podepsány tzv. rámcové smlouvy, na jejichž základě rozdělovala firma ČEZ finanční příspěvky mezi uvedené obce. Objem příjmů tak je v tomto období časově víceméně vyrovnaný, obce oproti předchozímu období mají podobně objemné příjmy. V letech 2011 a 2012 si poskytnuté finance rozdělovaly samy obce, v grafu tak lze zaznamenat solidární konvergenci objemů těchto příjmů, které se jen velmi málo liší podle populační velikosti obcí. Pouze příjmy Slavětic v těchto letech vykazují strmý nárůst, který může být zapříčiněn snahou kompenzovat jejich doposud nízké příjmy.

Takový vysoký objem finančních prostředků mimo základní systém financování obcí, který se zcela vymyká příjmům

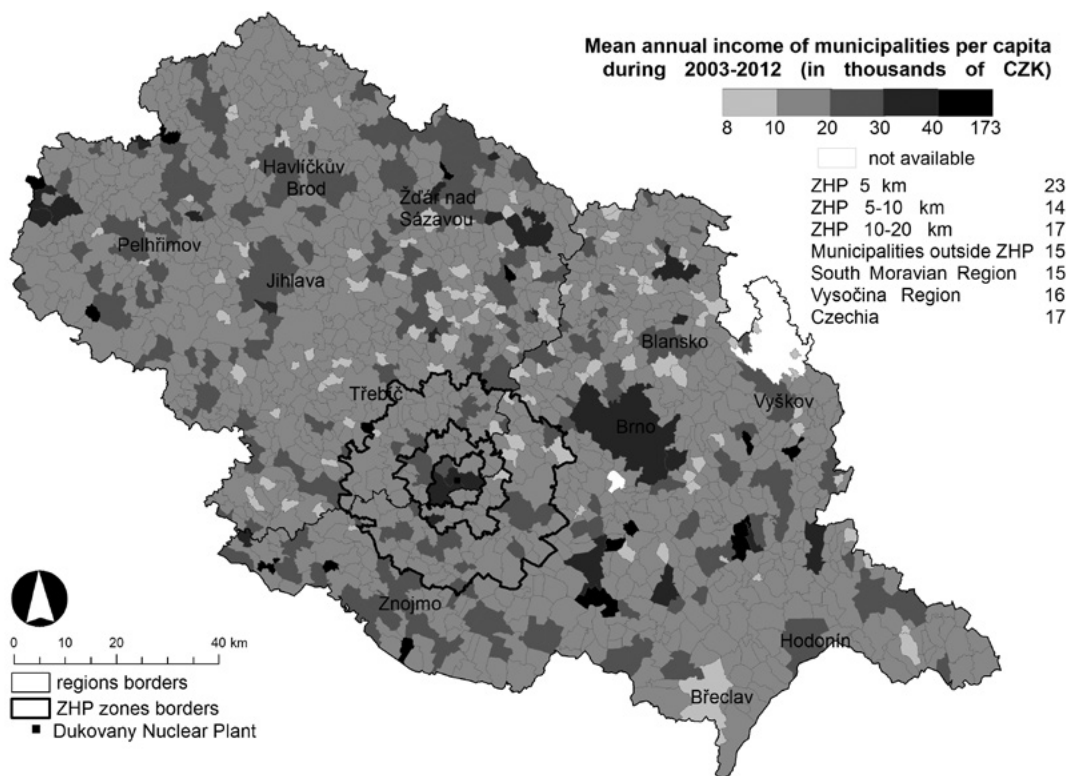
Obrázek 1: Průměrný roční příjem rozpočtů obcí v krajích Vysočina a Jihomoravském (v tis. Kč/obyv.; 2003–2012)

Poznámka: Giniho koeficienty průměrných ročních rozpočtových příjmů na obyvatele jsou za ZHP 5 km: 0,212; ZHP 5-10 km: 0,150; ZHP 10-20 km: 0,247; obce mimo ZHP: 0,200; celý region: 0,204.

Zdroj: Rozpočet obce 2015b; výpočty autorů; upraveno podle Černý 2015.

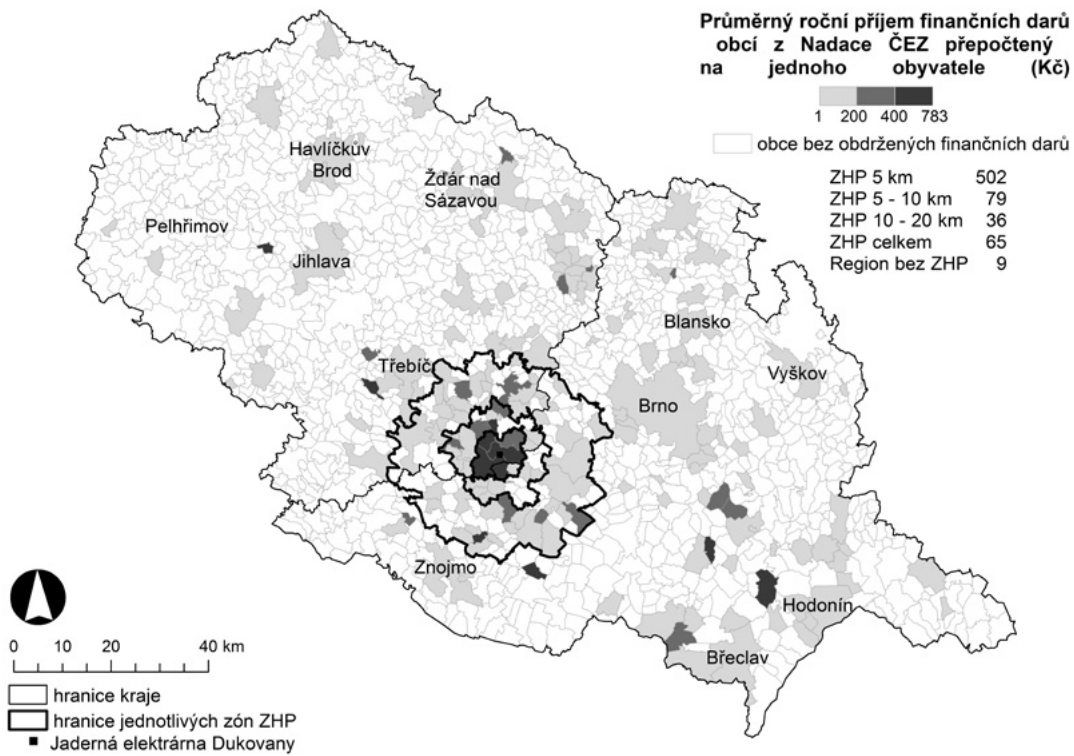
Figure 1: Mean annual revenue of local governments in the regions of Vysočina and South Moravia (in thousands of CZK per capita, 2003–2012)

Note: Gini coefficients of mean annual per capita revenue of local governments are 0,212 in the 5 km EPZ; 0,150 in the 5–10 km EPZ; 0,247 in the 10–20 km EPZ; 0,200 outside all EPZs; and 0,204 in the entire region.

Source: Rozpočet obce 2015b; authors' calculations; adapted in line with Černý 2015.

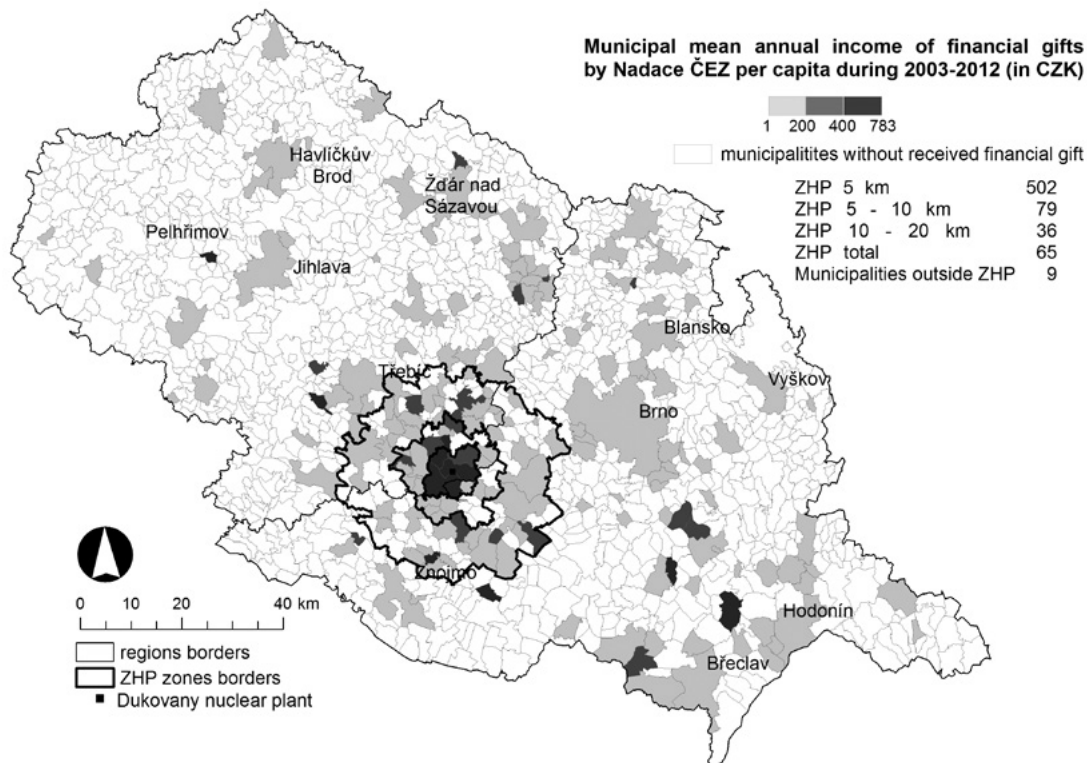
Obrázek 2: Průměrný roční příjem obcí z Nadace ČEZ v krajích Vysočina a Jihomoravském (v Kč/obyv.; 2003–2012)

Poznámka: Giniho koeficienty průměrných ročních příjmů z Nadace ČEZ na obyvatele jsou za ZHP 5 km: 0,237; ZHP 5-10 km: 0,717; ZHP 10-20 km: 0,770; obce mimo ZHP: 0,981; celý region: 0,963.

Zdroj: Nadace ČEZ 2003-2012; výpočty autorů; upraveno podle Černý 2015.

Figure 2: Mean annual revenue from ČEZ Foundation grants of local governments in the regions of Vysočina and South Moravia (in thousands of CZK per capita, 2003–2012)

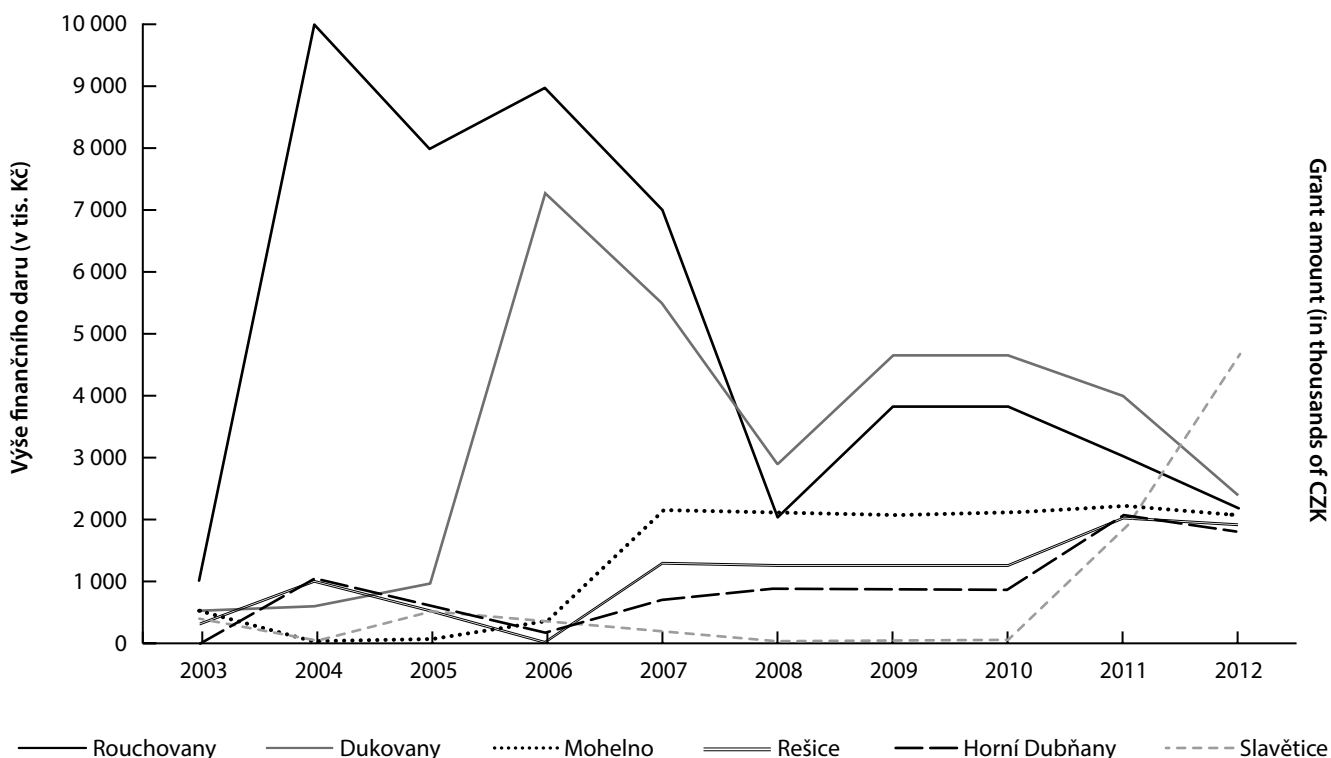
Note: Gini coefficients of mean annual per capita revenue from ČEZ Foundation grants are 0.237 in the 5 km EPZ; 0.717 in the 5–10 km EPZ; 0.770 in the 10–20 km EPZ; 0.981 outside all EPZs; and 0.963 in the entire region.

Source: ČEZ Foundation 2003–2012; authors' calculations; adapted in line with Černý 2015.

Graf 1: Vývoj objemu přijatých finančních darů od firmy ČEZ obcemi ze ZHP 5 km (2003–2012)

Graph 1: Development of the amount of grants obtained from ČEZ Corporation by local governments in the 5 km EPZ (2003–2012)

Poznámka: Finanční dary od firmy ČEZ obcím Slavětice v letech 2003–2012 a Mohelno v letech 2003–2007 byly pro jejich nedostupnost nahrazeny hodnotami z výročních zpráv Nadace ČEZ či dopočteny z celkové částky, kterou si obce dále rozdělovaly.
Zdroj: Nadace ČEZ 2003–2012; šetření a výpočty autorů; upraveno podle Černý 2015.

Note: Due to data unavailability, amounts of grants obtained from ČEZ Corporation by the local governments of Slavětice in 2003–2012 and Mohelno in 2003–2007 were replaced by amounts stated in ČEZ Foundation annual reports or calculated from the total amount distributed among the local governments.
Source: ČEZ Foundation 2003–2012; authors' survey and calculations; adapted in line with Černý 2015.

okolních obcí z území podobného charakteru (viz grafy 1 a 2) a který mnohdy představuje i nadpoloviční podíl příjmů obecních rozpočtů [srov. Rozpočet obce 2015b], může mít zásadní dopad na rozvoj těchto obcí. Z tohoto hlediska je však podstatné také sledování využití těchto prostředků a oblastí, do kterých je obce investují. Ty přibližuje graf 2, který představuje oborové podíly investic obcí v ZHP 5 km z prostředků získaných od firmy ČEZ podle účelově vytvořených kategorií.

Zcela zásadní nadpoloviční podíl finančních darů od firmy ČEZ využily obce pro investice do dopravy a infrastruktury. Nutné je však zmínit přiřazení necelých 21 milionů Kč z finančních darů pro obec Rouchovany do této kategorie, přestože u nich nebyl jasně popsán účel jejich využití. I přesto však lze říci, že naprostou většinu darovaných financí investují obce právě do rekonstrukce infrastruktury, přičemž s výjimkou Mohelna (u kterého chybí část údajů) vynaložila na investice v této kategorii každá obec více jak polovinu darů. Takové investice mohou v určitém pohledu být vhodným nástrojem či dokonce podmínkou pro socioekonomický rozvoj daného regionu [Ministerstvo pro místní rozvoj 2006; Bernard 2011]. Sami obyvatelé některých menších obcí sice vyjadřují menší nadšení k tomuto typu obecních investic, oceňují ale zlepšení obrazu obce, které je na tyto investice často navázáno [Hána 2014].

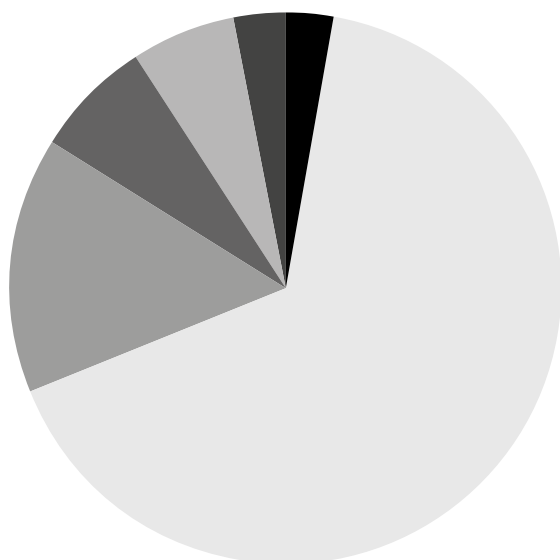
Druhý největší podíl zaujímají investice na sport a volný čas. Největší podíl finančních darů pro tyto účely vynalo-

žily Dukovany (zhruba 24 %), které ve sledovaném období postavily sportovní halu za celkem 8,2 milionů Kč. V pořadí třetí byly investice do kulturních staveb a akcí. Největší podíl investovaly opět Dukovany, které za 5,2 milionů Kč podpořily majitele místního zámku při jeho rekonstrukci. Tyto tři kategorie jsou nejobemnější u všech obcí s výjimkou Mohelna, u kterého dosahovala druhého největšího podílu kategorie životní prostředí, když obec postavila retenční nádrž, rekultivovala veřejnou zeleň a zpevňovala svahy na katastru obce. Mohelno také jako jediná obec investovala do vzdělání, a to celkem částkou 2 miliony Kč na výstavbu environmentálně vzdělávacího centra.

Přestože jsou obce v této oblasti v ohledu infrastruktury nadstandardně vybavené [Přidalová, Nemeškal 2015], přijaté finanční prostředky mají podle představitelů obcí spíše dopad na rychlost její výstavby než na její samotný rozvoj. Kdyby obce nedostávaly tyto finance, využívaly by podle starostů ostatní dotační fondy, které využívají i ostatní obce [šetření autorů v obcích a Nadaci ČEZ]. Přesto nelze upřít jistou výhodu těchto obcí ve srovnání s jinými regiony podobně jako s dalšími obcemi v ZHP vzdálenějších od EDU, které musejí podávat administrativně poměrně náročné žádosti o dotace z klasických státních či evropských fondů, navíc často s poměrně nejistým výsledkem [Hána 2014] a především s perspektivou získání nesrovnatelně nižšího objemu prostředků. Elektrárna představuje významného aktéra ovlivňujícího obraz okolních

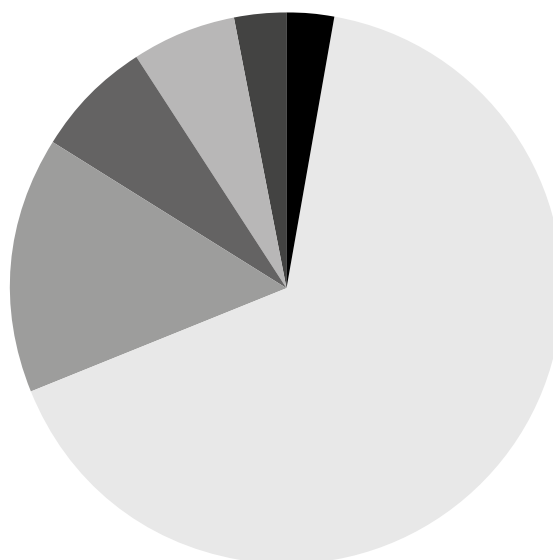

Graf 2: Využití finančních darů od firmy ČEZ obcemi ze ZHP 5 km (2003–2012)

	Vzdělávání	3 %
	Doprava a infrastruktura	66 %
	Sport a volný čas	15 %
	Kultura	7 %
	Životní prostředí	6 %
	Vybavenost obce a obecní majetek	3 %

Graph 2: Earmarking of grants obtained from ČEZ Corporation by the local governments in the 5 km EPZ (2003–2012)

	Education	3 %
	Transportation & infrastructure	66 %
	Sports & leisure	15 %
	Culture	7 %
	Environment	6 %
	Local facilities & municipal assets	3 %

Poznámka: Celková částka zahrnutá do výpočtu je 118 328 000 Kč včetně daně z nemovitosti vybraných Dukovany a Rouchovany. Podíly nezahrnují finanční dary od firmy ČEZ obcím Slavětice v letech 2003–2012 a Mohelno v letech 2003–2007, které se nepodařilo dohledat.

Zdroj: šetření autorů; upraveno podle Černý 2015

Note: Total amount included in the formula is CZK 118,328,000, including property tax revenues of the municipalities of Dukovany and Rouchovany. Due to data unavailability, amounts of grants obtained from ČEZ Corporation by the local governments of Slavětice in 2003–2012 and Mohelno in 2003–2007 were not included in the calculation.

Source: Authors' survey; adapted in line with Černý 2015

obcí jak negativním způsobem (svým vlastním provozem), tak pozitivně distribucí kompenzačních finančních darů, které mohou obce podle vlastního uvážení využívat pro svůj rozvoj. Nerovnoměrná distribuce těchto prostředků společensky odpovědné firmy v jinak periferním regionu tak může zásadně ovlivňovat rozvojový potenciál několika obcí, které získávají výhodu oproti ostatním srovnatelným obcím nejen tohoto regionu.

Závěr

EDU je v posledních letech významným tématem všech celostátních médií. Diskuze o budoucnosti jaderné energetiky a plánů na výstavbu nových bloků však překrývají zájem o možné dopady těchto strategických rozhodnutí na dotčené obce v okolí elektrárny. Tento článek tak může přispět významným tématem do diskuzí nad budoucností převážně periferního regionu, který by bez lokalizace EDU měl bez pochyby velké problémy. Jistě si tak zaslouží pozornost nejen akademické obce a široké veřejnosti, ale především institucí veřejné správy, jejichž politické rozhodnutí zásadně zasáhne do dalšího vývoje těchto obcí a životů jejich obyvatel.

Proto bylo jedním z cílů článku představit prostorovou distribuci darů Nadace ČEZ do obcí v okolí EDU a jejich srovnání s průměrnými ročními příjmy obcí v období 2003–2012. Přestože průměrné roční příjmy rozpočtů obcí na obyvatele

jsou poměrně rovnoměrné (s výjimkou nadstandardních příjmů obcí v ZHP 5 km), byla odhalena nerovnoměrnost příjmů obcí na obyvatele z Nadace ČEZ, kdy se vzdáleností obcí od EDU významně klesá i tato finanční podpora. Právě tento fakt spolu s výrazným objemem finančních darů, které dostávají některé z obcí, má zásadní implikace pro regionální i lokální rozvoj. Pozitivní dopad lze sledovat právě především u nejbližších obcí ze ZHP 5 km, pro které jsou finanční prostředky od firmy ČEZ významnou součástí jejich příjmů a vedou k jejich výjimečnému rozvoji a nadstandardní vybavenosti ve srovnání s ostatními obcemi tohoto jinak periferního regionu.

Druhým cílem bylo podrobnější představení finančních darů od firmy ČEZ právě v šesti obcích v nejbližším okolí EDU v období 2003–2012. Nejvíce prostředků získaly obce Rouchovany a Dukovany, ve kterých je lokalizována EDU, především v období rozšiřování meziskladu vyhořelého paliva po roce 2003. V posledních letech sledovaného období si již všechny obce tyto prostředky rozdělovaly více méně rovnoměrně. Významnou většinu prostředků obce využily ke zvýšení kvality jejich infrastruktury. Dopad takových investic lze spatřovat především ve výrazném zlepšení obrazu obcí a jejich vybavenosti. Periferní ráz tohoto regionu, který byl jedním z předpokladů pro výstavbu jaderné elektrárny, se tak díky příspěvkům od jejího provozovatele v některých ohledech mění a území se tak částečně vymyká klasickým definicím periferií.

Případné ukončení provozu EDU po uplynutí životnosti dosavadních reaktorů by na tyto obce dopadlo zastavením jejich dalšího rozvoje. Dary od firmy ČEZ totiž mnohdy představují i nadpoloviční podíl příjmů jejich rozpočtů. Obce by tak přišly o nezanedbatelný objem financí, které by musely nahradit z jiných zdrojů, především z běžných dotačních fondů. Z nich je ale (po náročné žádosti bez jistého výsledku) možné získat jen nesrovnatelně nižší objem prostředků. Obce by sice mohly i nadále fungovat, nezbyvaly by jim však finanční prostředky pro další rozvoj či alespoň udržení současného pozitivního obrazu. Nutná by tak byla cílená opatření samotných obcí (nebo státu a krajů vůči celému regionu), která by tyto následky zmírnila.

Tématu financování obcí a jejich implikací pro regionální rozvoj se věnovalo už několik publikací. Tento článek se však pokusil přiblížit dosud nepředstavené téma prostorového hodnocení vlivu finančního segmentu tzv. společenské odpovědnosti firem na obecní rozpočty v pohledu na jejich dopad na obce a jejich obyvatele. Finanční dary firmy ČEZ se postupně staly významnou součástí příjmů dotčených obcí a jsou důležitým impulsem jejich rozvoje. Původním účelem těchto finančních darů byla kompenzace negativního dopadu způsobeného provozem nedaleké jaderné elektrárny. Obce mají

díky darům dostatek prostředků na investice do zvyšování kvality infrastruktury a zlepšování podmínek pro život svých obyvatel (v kontrastu k jejich lokalizaci v relativně periferním regionu). Dlouhodobé a systematické působení takových darů tak může mít nesrovnatelně významnější vliv na rozvoj území než většina jiných rozvojových mechanismů, včetně klasických dotačních zdrojů. Téma společenské odpovědnosti firem a jejich prostorových dopadů na financování obcí si tedy jistě zaslouží další detailní studium.

Doporučit lze další sledování podpory Nadace ČEZ, např. v jihočeském Temelíně, ale i v dalších provozech po celém Česku, stejně jako podobné příklady rozvojových dopadů podpory obcí u zahraničních jaderných elektráren, které by pomohly zde představený výzkum zobecnit a zakotvit do širších souvislostí. Navázat je také vhodné šetřením mezi starosty obcí a jejich obyvateli, kteří by mohli představit svůj názor na firemní finanční podporu i na způsob rozvoje vlastní obce. Tímto článkem se autoři mimo jiné snažili upozornit na mezeru v dosavadním výzkumu společenské odpovědnosti firem, kterou by takové rozšíření dokázalo zaplnit. Výsledky a získané poznatky tak mohou sloužit jako inspirace i jako diskuzní materiál pro další zájemce o tuto problematiku.

literatura

- Bardes, Barbara A., Mack C. Schelley, Steffen W. Schmidt. 2008. *American Government and Politics Today 2008: The Essentials*. Belmont: Cengage Learning.
- Bernard, Josef. 2011. „Endogenní rozvojové potenciály malých venkovských obcí – obtížné hledání a měření jejich vlivu.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 47 (4): 745–775.
- Pavlík, Marek, Martin Bělčík. 2010. *Společenská odpovědnost organizace: CSR v praxi a jak s ním dál*. Praha: Grada.
- Blažek, Jiří. 1996. „Financování místních rozpočtů v České republice od roku 1996: dilema mezi principem solidarity a zásluhovosti.“ Pp. 315–332 in Martin Hampl (ed.). *Geografická organizace společnosti a transformační procesy v České republice*. Praha: PřF UK.
- Blažek, Jiří. 2002. „System of Czech local government financing as a framework for local development: 12 years of trial and error approach.“ *Acta Universitatis Carolinae – Geographica* 37 (2): 157–175.
- Blažek, Jiří. 2003. „Regionální politika v České republice.“ Pp. 62–75 in Oto Potluka a kol. (eds.). *Průvodce strukturálními fondy EU*. Praha: IREAS.
- Blažek, Jiří. 2006. „Jakou regionální politiku potřebujeme po vstupu do EU?“ Pp. 37–48 in Vít Dočkal (ed.). *Šest let regionální politiky v ČR. Šance a limity*. Brno: Mezinárodní politologický ústav MU.
- Blažek, Jiří, Marie Macešková. 2010. „Regional Analysis of Public Capital Expenditure: To Which Regions is Public Capital Expenditure Channelled - to ‚Rich‘ or to ‚Poor‘ Ones?“ *Regional Studies* 44 (6): 679–696.
- Blažek, Jiří, David Uhlíř. 2011. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, implikace*. Praha: Karolinum.
- Blažek, Jiří, Jan Vozáb. 2004. „The Institutional and Programming Context of Regional Development in the Czech Republic: a Critique.“ Pp. 255–267 in Dušan Drbohlav, Jan Kalvoda, Vít Voženilek (eds.). *Czech Geography at the Dawn of the Millennium*. Olomouc: UPOL.
- Boeprasert, Ardisak. 2012. „Does Geographical Proximity Affect Corporate Social Responsibility? Evidence from U.S. Market.“ *International Business Research* 5 (9): 138–147, <http://dx.doi.org/10.5539/ibr.v5n9p138>.
- Černý, Tomáš. 2015. *Prostorová distribuce finanční podpory obcím v okolí Jaderné elektrárny Dukovany z pohledu regionálního rozvoje* [Bakalářská práce]. Praha: PřF UK.
- Česká televize. 2014. „Elektrárna Dukovany snižuje výdaje. Přiškrtní i okolní obce.“ [online]. ČT 24, 25. 11. 2014 [cit. 12. 6. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/yaeqpfqg>.
- ČEZ. 2013. „Postoj veřejnosti k jaderné energetice.“ [online]. STEM [cit. 12. 5. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/y968b9j9>.
- Dahlsrud, Alexander. 2008. „How Corporate Social Responsibility is Defined: an Analysis of 37 Definitions.“ *Corporate Social Responsibility and Environmental Management* 15 (1): 1–13.
- Evropská komise. 2004. „The Impact of Member State Policies on Cohesion. Final Report.“ [online]. Brusel: Evropská komise [cit. 2015-09-18]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/ndt66ju>.

- Fiala, Marek. 2015. *Společenská odpovědnost firem v Česku: prostorové aspekty a význam pro rozvoj regionu* [Diplomová práce]. Praha: PŘF UK.
- Halás, Marián. 2014. „Modelovanie priestorového usporiadania a dichotómie centrum – periféria.“ *Geografie – Sborník ČGS* 119 (4): 384–405.
- Hamilton, Trina. 2011. „Putting Corporate Responsibility in its Place.“ *Geography Compass* 5 (10): 710–722, <http://dx.doi.org/10.1111/j.1749-8198.2011.00454.x>.
- Hámp, Martin. 1998. *Realita, společnost a geografická organizace: hledání integrálního řádu*. Praha: DemoArt.
- Hámp, Martin. 2003. „Diferenciace a zvraty regionálního vývoje Karlovarska: unikátní případ nebo obecný vzor?“ *Geografie – Sborník ČGS* 108 (3): 173–190.
- Hána, David. 2013. „Porcování ministerského medvěda: Souvislost mezi poslaneckými a ministerskými dotacemi v Česku v období 2004–2012.“ *Politologická revue* (2): 76–92.
- Hána, David. 2014. „Local development implications of Pork-Barrel: A case study of a Czech district.“ *AUC Geographica* 49 (2): 73–86, <http://dx.doi.org/10.14712/23361980.2014.17>.
- Hána, David, Marie Macešková. 2010. „Poslanecké dotace v kontextu implikací pro regionální rozvoj.“ *E+M Ekonomie a management* 17 (3): 16–25.
- Hána, David, Marie Feřtová. 2015. „Faktory územní alokace poslaneckých dotací v Česku v letech 2003–2009: význam lokalizace bydlišť poslanců.“ *Naše společnost* 13 (1): 3–12, <http://dx.doi.org/10.13060/1214438X.2015.1.13.204>.
- Hána, David, Petra Špačková, Jiří Nemeškal. 2015. *Funkční vymezení regionu v širokém okolí Jaderné elektrárny Dukovany 2011* [Specializovaná mapa]. Praha: PŘF UK.
- Havlíček, Tomáš, Pavel Chromý, Vít Jančák, Miroslav Marada. 2005. „Vybrané teoreticko-metodologické aspekty a trendy geografického výzkumu periferních oblastí.“ Pp. 6–24 in Marie Novotná (ed.). *Problémy periferních oblastí*. Praha: PŘF UK.
- Hurd, H., C. Mason, S. Pinch. 1998. „The geography of corporate philanthropy in the United Kingdom.“ *Environment and Planning C: Government and Policy* 16 (1): 3–24, <http://dx.doi.org/10.1068/c160003>.
- HZS Kraje Vysočina. 2015. „Vnější havarijní plán Jaderné elektrárny Dukovany“ [online]. Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR [cit. 10. 6. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/ya3c8abh>.
- Jenkins, Heledd. 2006. „Small Business Champions for Corporate Social Responsibility.“ *Journal of Business Ethics* 67 (3): 241–256, <http://dx.doi.org/10.1007/s10551-006-9182-6>.
- Jirušek, Martin, Tomáš Vlček, Hedvika Kodousková, Roger W. Robinson, Anna Leshchenko, Filip Černoch, Lukáš Lehotský, Veronika Zapletalová. 2015. *Energy Security in Central and Eastern Europe and the Operations of Russian State-Owned Energy Enterprises*. Brno: Masarykova univerzita, <http://dx.doi.org/10.5817/CZ.MUNI.M210-8048-2015>.
- Johnston, Ron J. 1979. „Congressional Committees and Department Spending: The Political Influence on the Geography of Federal Expenditure in the United States.“ *Transactions of the Institute of British Geographers, New Series* 4 (3): 373–384, <http://dx.doi.org/10.2307/622057>.
- Johnston, Ron J. 1983. „The feedback component of the pork barrel: tests using the results of the 1983 General Election in Britain.“ *Environment and Planning A* 15 (12): 1691–1696, <http://dx.doi.org/10.1068/a151691>.
- Kameníčková, Věra. 2014. „Výnos ze sdílených daní obcím stoupá, ale jen velmi mírně.“ [online]. Měrná obec, 10. 03. 2014 [cit. 15. 5. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/ybfpkcc8>.
- Kiliánová, Zuzana. 2013. *Hodnocení vnímaných společenských dopadů jaderné elektrárny v kontextu regionálního rozvoje* [Diplomová práce]. Brno: Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií MENDELU.
- Macešková, Marie. 2007. „Regionální dimenze fiskální politiky na příkladě veřejných investičních výdajů v Česku.“ *Geografie – Sborník ČGS* 112 (1): 17–33.
- Macešková, Marie. 2009. *Fiskální politika jako klíčový mechanismus regionálního rozvoje: příklad regionální dimenze sektorových a horizontálních politik ČR* [Disertační práce]. Praha: PŘF UK.
- Martin, Reiner. 1999. *The Regional Dimension in European Public Policy: Convergence or Divergence?* New York: Palgrave Publisher.
- Mezinárodní měnový fond. 2001. „Government Finance Statistics Manual 2001.“ [online]. Mezinárodní měnový fond [cit. 18. 9. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/ycf45c8f>.
- Ministerstvo pro místní rozvoj. 2006. *Strategie regionálního rozvoje*. Praha: MMR.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu. 2014. *Státní energetická koncepce České republiky*. Praha: MPO.
- Ministerstvo průmyslu a obchodu, Ministerstvo financí. 2015. *Národní akční plán rozvoje jaderné energetiky v České republice*. Praha: MPO, MF.
- Musil, Jiří, Jan Müller. 2008. „Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 44 (2): 321–348.
- Müller, Wolfgang C., Paul W. Thurner. 2017. *The Politics of Nuclear Energy in Western Europe*. Oxford: Oxford University Press.
- Nadace ČEZ. 2003–2012. „Výroční zprávy Nadace ČEZ“ [online]. Nadace ČEZ [cit. 15. 6. 2015]. Dostupné z: <http://www.nadacecez.cz/cs/o-nadaci/vyrocnizpravy.html>.
- Nadace ČEZ. 2015a. „Statut nadace ČEZ“ [online]. Nadace ČEZ [cit. 15. 6. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/y8spncjk>.
- Nadace ČEZ. 2015b. „Grantová pravidla Nadace ČEZ“ [online]. Nadace ČEZ [cit. 15. 6. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/yafzcka>.
- Nařízení vlády č. 11/1999 Sb. o zóně havarijního plánování.
- Nařízení vlády č. 416/2002 Sb., kterým se stanoví výše odvodu a způsob jeho placení původci radioaktivních odpadů na jaderný účet a roční výše příspěvku obcím a pravidla jeho poskytování.
- Návrh senátního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, číslo senátního tisku 118.

- Návrh senátního návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení daní, číslo senátního tisku 335.
- Novák, Jakub, Pavlína Netrdová. 2011. „Prostorové vzorce sociálně-ekonomické diferenciaci obcí v České republice.“ *Sociologický časopis / Czech Sociological Review* 47 (4): 717–744.
- Osička, Jan, Filip Černoch. 2017. „Anatomy of a black sheep: The roots of the Czech Republic's pro-nuclear energy policy.“ *Energy Research & Social Science* 27: 9–13, <http://dx.doi.org/10.1016/j.erss.2017.02.006>.
- Perlín, Radim, Silvie Kučerová, Zdeněk Kučera. 2010. „Typologie venkovského prostoru Česka.“ *Geografie – Sborník ČGS* 115 (2): 161–187.
- Provazníková, Romana. 2009. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada.
- Přidalová, Ivana, Jiří Nemeškal. 2015. *Vývoj migračního chování obyvatel obcí v širokém okolí Jaderné elektrárny Dukovany 1974–2011* [Specializovaná mapa]. Praha: PřF UK.
- Rozpočet obce. 2015a. „Jak číst rozpočet obce“ [online]. Rozpočet veřejně [cit. 14. 5. 2015]. Dostupné z: <http://www.rozpocetobce.cz/jak-cist-rozpocet-obce>.
- Rozpočet obce. 2015b. „Sumář rozpočtů obcí ČR 2000–2012“ [online]. Rozpočet veřejně [cit. 15. 5. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/yc68uwgv>.
- Spilka, Petr, Jan Sucharda. 2010. „Jaderná elektrárna Dukovany včera, dnes a zítra“ [online]. Skupina ČEZ [cit. 20. 5. 2015]. Dostupné z: <https://tinyurl.com/ydhkqax>.
- Sunley, Peter, Britta Klagge, Christian Berndt, Ron Martin. 2005. „Venture Capital Programmes in the UK and Germany: In What Sense Regional Policies?“ *Regional Studies* 39 (2): 255–273, <http://dx.doi.org/10.1080/0034340052000321913>.
- Svoboda, Peter, David Hána, Jiří Nemeškal. 2015. *Pracovní příležitosti v obcích v širokém okolí Jaderné elektrárny Dukovany 1991–2011* [Specializovaná mapa]. Praha: PřF UK.
- Šilhán, Zdeněk. 2011. *Jaderná elektrárna Dukovany a její vliv na okolní obce* [Bakalářská práce]. Brno: Ekonomicko-správní fakulta MU.
- Špátová, Veronika. 2014. *Jaderná energetika pohledem České televize. Srovnání mediální reprezentace jaderné energetiky před a po havárii elektrárny Fukušima Daiči v Japonsku* [Diplomová práce]. Praha: Fakulta humanitních studií UK.
- Trnková, Jana. 2004. „Společenská odpovědnost firem: Kompletní průvodce tématem & závěry z průzkumu v ČR“ [online]. Praha: Business Leaders Forum [cit. 28. 8. 2015]. Dostupné z: <http://web.archive.org/web/20070206021239/http://www.blf.cz/csr/cz/vyzkum.pdf>.
- Wolch, J. R.; R. K. Geiger. 1985. „Corporate philanthropy: implications for urban research and public policy.“ *Environment and Planning C: Government and Policy* 3 (3): 349–369, <http://dx.doi.org/10.1068/c030349>.
- Zákon č. 243/2000 Sb. o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní).
- Zákon č. 338/1992 Sb. o dani z nemovitých věcí.
- Terénní šetření autorů v obcích v okolí Jaderné elektrárny Dukovany a e-mailová korespondence se zástupci Nadace ČEZ v první polovině roku 2015.

David Hána absolvoval doktorské studium na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, kde nyní působí jako vědecký pracovník. Zabývá se mimo jiné otázkami ekonomické a politické geografie, především rolí státu v regionálním rozvoji, lokální politikou a lokálním rozvojem. Dlouhodobě sleduje problematiku dotací a jejich dopad na financování a rozvoj obcí.

Lze ho kontaktovat na adrese: david.hana@natur.cuni.cz

Tomáš Černý je magisterským studentem na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy, kde také úspěšně obhájil svoji bakalářskou práci na téma finanční podpory obcí v okolí Jaderné elektrárny Dukovany. Tématem společenské odpovědnosti firem a dopadu jejich finanční podpory na rozvoj obcí se zabývá také ve své diplomové práci.

Lze ho kontaktovat na adrese: tomm.cerny@gmail.com

poznámky

¹ Článek vznikl za podpory Technologické agentury České republiky v rámci projektu TD020354 „Scénáře budoucího vývoje mikroregionu jaderné elektrárny Dukovany s využitím přístupu Territorial Impact Assessment“.